

האומר להכירי — "משוך פרה זו, ולא תהיה קנויה לך עד לאחר שלשים יום", קנה (110). ואפילו אם היתה הפרה עומדת באגם.

ומדקדקין: מאי לאו, היינו אנם, והיינו צידי רשות הרבים, ומוכח שצידי רשות הרבים הוא מקום הראוי לקנין?

ודחינן: לא! אנם לחוד, וצידי רשות הרבים לחוד. ולעולם אינם מקום הראוי לקנין.

איכא דאמרי, יש ששנו את ספק הגמרא להיפך: אמר רב חסדא: מגורשת! מדברי רב נחמן, הנ"ל, וצידי רשות הרבים כאגם דמי.

ואהא אקשינן: אדרבה, אינה מגורשת! מדברי רב ושמואל, הנ"ל, ודייקין — מאי לאו, היינו רשות הרבים, והיינו צידי רשות הרבים, ואף צידי רשות הרבים אינם ראויים לקנין?

ודחינן: לא! רשות הרבים לחוד, וצידי רשות הרבים לחוד. ולעולם צידי רשות הרבים הוא מקום הראוי לקנין.

מתניתין:

המושיב את אשתו (111) חנונית למכור בחנותו, או שמינה אותה אפוטרופיא על

ב-19 מכין אותו עד שתצא נפשו! והכא נמי אם לא מקיים מצות עשה של פריעת בעל חוב, מכין אותו עד שתצא נפשו.

בעא מיניה [שאל אותן] רמי בר חמא מרב חסדא: האומר לאשתו — "הרי זה גיטיך, ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלשים יום", והלכה האשה, והניחתו את הגט בצידי רשות הרבים, ועודנו שם לאחר שלשים יום, מהו?

האם צידי רשות הרבים כרשות הרבים, ואינם מקום הראוי לקנין, ואז לא זכתה בגט בסוף שלשים, או דלמא — צידי רשות הרבים אינם כרשות הרבים, והוי מקום הראוי לקנין, וזכתה בגט?

אמר ליה: אינה מגורשת! והראיה — מדברי רב ושמואל.

דרב ושמואל דאמרי תרווייהו במתניתין דלעיל — "והוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים", וצידי רשות הרבים, כרשות הרבים דמו. ואינם מקום הראוי לקנין.

ומקשינן — אדרבה, מגורשת! מדברי רב נחמן.

דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבא —

מנכסיו שלא כדין?.

110. וכבר נתבאר לעיל (פב' ע"א) שמדובר כשאמר לו "מעכשיו ולאחר שלשים יום", שאם לא כך, אין המשיכה מועילה לו לאחר ל' יום, כיון שכבר "כלתה קנינו". ורק אם הפרה עמדה בחצירו בסוף שלשים יום קנה.

111. לאו דוקא אשתו. אלא אפילו המושיב כל אדם, יכול להשביעו כל זמן שירצה שלא נטל

אפשר לקרא לזה מצוה? ועל זה תרצה הגמרא — שאף במקום שכופין שייך לומר מצוה.

ב. באמת היה צד לגמרא שבמקום שאמרו היתומים — "לא ניחא לן למיעבד מצוה", אין כופין אותם לפרוע חוב אביהם.

ג. כוונת הגמרא להקשות — אם פריעת בעל חוב מצוה, על כרחך שאין שיעבוד על הנכסים, שאם לא כן יכול לגבות בעל כרחו מהנכסים המשועבדים לו.

ואם כן, לעיל גבי תולה מעותיו, איך גבינו

רבי אליעזר יכול להשביעה לכתחלה, שפיר: [כלומר, מובנת טענת חכמים — שאם ישביעה, אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת],

אלא אי אמרת שדברי רבי אליעזר נאמרו רק ע"י גלגול, מאי נפקא לה מינה במה שמשביעה גם על פלכה ועיסתה, הלא ממילא נשבעת כבר שבועת חנוני?

אלא ודאי מוכח שדברי רבי אליעזר נאמרו גם לכתחילה!

דוחה הגמרא: לעולם אימא לך שרק על ידי גלגול יכול להשביעה, ובכל אופן שייכת כאן סברת "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת", משום דאמרה ליה — "כיון דקדייקת בתראי כולי האי, לא מצינא דאדור בהדר". [כיון שאינך סומך עלי כלל, ומדקדק אחרי להשביעני אפילו על פלכי ועיסתי, איני יכולה לגור עמך"].

עוד פושטת הגמרא: **תא שמע** ממה ששינוי בברייתא: **הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה**, [כלומר אדם שלא פטר את אשתו מלהשבע או לנדור לו שלא לקחה מנכסיו כלום אם יתבענה, כמבואר במשנה הבאה], **והשיבה חנונית בחנותו, או שמינה אותה אפוטרופיא** על נכסיו, הרי זה

נכסיו, הרי זה משביעה כל זמן שירצה שלא נטלה מנכסיו כלום⁽¹¹²⁾.

רבי אליעזר אומר: משביעה אפילו על פלכה ועל עיסתה, שלא נטלתן מנכסיו.

גמרא:

שינוי במשנה: רבי אליעזר אומר, שיכול הבעל להשביעה אפילו על פלכה ועל עיסתה.

והסתפקה הגמרא: **איבעיא להו**, לדעת רבי אליעזר, האם משביעה רק על ידי גלגול שבועה, [כלומר על ידי שמשביעה שבועת חנונית, יכול לגלגל עליה גם שבועה על פלכה ועיסתה], **קאמר⁽¹¹³⁾**,

או דלמא, אפילו לכתחלה יכול להשביעה. **קאמר.**

ופשטינן: **תא ושמע** מה ששינוי בברייתא: **"אמרו לו חכמים לרבי אליעזר**, אם יכול הבעל להשביעה על פלכה ועיסתה, היאך תוכל לחיות עמו, והלא אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת?!

ומדקדקת הגמרא: **אי אמרת בשלמא** לדעת

מנכסיו כלום.

להשביעה, דאם כן, אין שלום בבית. תלמידי רבינו יונה.

113. רש"י פירש — שחידושו של רבי אליעזר לפי צד זה הוא — שמגלגלים שבועה משבועה דרבנן. ודעת תנא קמא שאין מגלגלים שבועה משבועה דרבנן, ולכן אינו יכול להשביעה על פלכה ועיסתה.

112. לא רק כשטוען "ברי לי שנטלת מנכסי", אלא אפילו בטענת שמא יכול להשביע אותה. וטעמא דמלתא — כיון שטורחת בדבר יש לחוש שתעשה הוראת היתר לעצמה ליהנות מנכסיו. וסברו רבנן — שרק בדברים אלו משביע אותה. אך בשאר עבודות הבית אינו יכול

משביעה כל זמן שירצה שלא לקחה מנכסיו כלום.

אבל אם לא הושיבה חנונית, ולא מינה אותה אפוטרופיא, אינו יכול להשביעה שלא לקחה מנכסיו. זו דעת חכמים.

אך רבי אליעזר אומר: אף על פי שלא הושיבה חנונית, ולא מינה אותה אפוטרופיא, הרי זה משביעה כל זמן שירצה.

משום שאין לך אשה שלא נעשית אפוטרופיא שעה אחת בחיי בעלה על פילכה ועל עיסתה.

אמרו לו חכמים: אם אתה אומר כן — אינה יכולה לחיות עמו, כיון שאין אדם דר עם נחש בכפיפה.

ובכרייתא זו הלא מדובר שלא השביעה שבועה נוספת על אפוטרופוס, או חנוני, ואם כן שמע מינה שרבי אליעזר סבר — אפילו לבתחלה יכול להשביעה על פלכה ועיסתה.

ומסקינן, שאכן שמע מינה כך.

מתניתין:

הבעל שכתב⁽¹¹⁴⁾ לה לאשתו — "נדר

ושביעה אין לי עליך" [ובגמרא יבואר מאיזה שבועה פטרה], אין יכול להשביעה.

אבל משביע הוא את יורשיה, אם גרשה ומתה, ובאו יורשיה לגבות כתובתה, נשבעים שבועת היורשים, שלא פקדתנו אמא קודם מותה.

וכן משביע הוא את הבאים ברשותה, אם מכרה את כתובתה לאחרים והתגרשה ומתה⁽¹¹⁵⁾, נשבעים הלקוחות שבועת היורשים.

אך אם כתב לה — "נדר ושביעה אין לי עליך, ועל יורשיך, ועל הבאים ברשותך", אינו יכול להשביעה, לא היא, ולא יורשיה, ולא את הבאים ברשותה.

אבל, יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. כיון שאביהם לא פטרן אלא ממנו ולא מיורשיו.

ואם אמר האב — "נדר ושביעה אין לי ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי, עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך", אינו יכול להשביעה, לא הוא, ולא יורשיו, ולא הבאים ברשותו, ואינם משביעים לא אותה, ולא את יורשיה, ולא את הבאים ברשותה⁽¹¹⁶⁾.

כל דהו סגי כדי לפוטרה מן השבועה.

115. דוקא אחר מותה. אבל בחייה אינם גובים עד שתשבע היא עצמה. כיון שלא פטרה מן השבועה אלא כשהיא באה לגבות לעצמה. על ידה או על ידי שלוחה. אבל לא לגבי לקוחות שלה. ריטב"א.

116. כתבו הראשונים — שגם במקום שאין ליורשים זכות להשביע אותה, הני מילי לענין

והתוספות הקשו עליו, הלא מסקנת הגמרא בשבועות שמגלגלים משבועה דרבנן ולא מצינו תנא שנחלק על זה?

ולכן פרשו התוספות — דעת תנא קמא, שאין משביעים את האשה על פלכה ועיסתה, אפילו על ידי גלגול כדי שלא תהיה קטטה בבית, שתאמר האשה — מתוך שאתה מדקדק אחרי כל כך, איני יכולה לדור עמך.

114. לאו דוקא אם כתב. אלא אפילו באמירה

רק משבועה שחייב הוא אותה, אבל משבועה שחייבה את עצמה לא (118).

רב נחמן, אמר רבה בר אבוח — כשפטרה משבועה סתם, נפטרה גם משבועה שתתחייב על הפוגמת כתובתה. וכל שכן שנפטרה משבועת אפטרופוס, כיון שכונת הבעל היתה לפוטרה מכל שבועה שחייבת לו.

אזל רב מרדכי, אמרה לשמעטא קמיה דרב אשי [הלך רב מרדכי, ואמר את הדברים הבאים לפני רב אשי]: בשלמא למאן דאמר [היינו לדעת רב נחמן], שהעמיד את המשנה כשפטרה משבועה שהיתה חיבת לו על הפוגמת כתובתה, אתי שפיר מדוע תבעה ממנו למחול לה על שבועה זו.

כיון דמסקא אדעתה שהעלתה בדעתה, דלמא מצטרכי לי זוזי, ושקילנא מכתובתאי, ואתחייב לבעלי שבועת פוגמת כתובתה, ולכן אמרה ליה — "כתוב לי דלא משבעת לי".

אלא למאן דאמר [היינו רב יהודה אמר רב], שמשנתינו עוסקת כשפטרה הבעל משבועה שתתחייב לו על אפטרופיא שנעשית בחיי בעלה, יש להקשות, מדוע תבעה ממנו לכתוב לה שלא ישביעה, וכי איחי מי חות ידעה דמותיב לה אפטרופיא, דאמרה ליה — "כתוב לי דלא משבעת לי"? [האם ידעה

האשה שפטרה בעלה מן השבועה (117), ומת, והלכה מקבר בעלה לבית אביה, או שחזרה לבית חמיה, ולא נעשית אפטרופיא על הנכסים אחר מותו, אין היורשין משביעין אותה. אף על פי שלא פטרה בעלה משבועה אלא ממנו ולא מיורשיו, מכל מקום על מה שהיה בחייו נאמנת בלא שבועה.

ואם נעשית אפטרופיא אחר מותו, היורשין משביעין אותה על העתיד לבא, כיון שלגבי זה לא פטרה מן השבועה, ואין משביעין אותה על מה שעבר, היינו על מה שהיה בחייו.

גמרא:

במשנה מבואר שיכול הבעל לפטור את אשתו מן השבועה.

ומקשה הגמרא: שבועה מאי עבדתה? כלומר איזה שבועה היא חייבת לו שכאשר פטרה משבועה סתם, נפטרה ממנה?

אמר רב יהודה אמר רב — כשפטרה משבועה סתם, הרי נפטרה משבועה שהיתה חייבת לו —

על אפטרופיא שנעשית בחיי בעלה. כלומר, אם הושיבה חנונית בחנותו. אבל אם פגמה כתובתה לא נפטרה משבועה, כיון שנפטרה

א-19

118. יש לדון, אם בא הבעל להשביעה בשבועת עד אחד, האם יכול להשביעה, הרי בשבועה זו הוא מחייב אותה, ולא היא מחייבת את עצמה? וכתב הראב"ד — שהבעל יכול להשביעה בשבועת עד אחד. כיון שלא האמינה נגד עד

מה שאכלה בחיי בעלה. אך יש להם כח להשביע אותה על מה שהיה אחר מות בעלה. כיון שאין הבעל יכול לפוטרה משבועה על מה שיהיה אחר שימות ויצאו הנכסים מרשותו. 117. רש"י. ועיין בשיטה מקובצת.